

iBulletin n f o r m a č n í

In celebration of the visit of
Their Majesties The Emperor
and Empress of Japan to the
Czech Republic in July 2002

VELVYSLANECTVÍ JAPONSKA V ČR
Praha 1, Malá Strana, Maltézské náměstí 6

JEHO VELIČENSTVO CÍSAŘ AKIHITO

Jejich veličenstva japonský císař a císařovna přijela ve dnech 6. - 9. července na návštěvu České republiky

Jednalo se o vůbec první návštěvu císařského páru u nás od vzniku samostatného československého státu. Císař a císařovna pobývali pouze v Praze, v Lichtenštejnském paláci. Na Václavském náměstí položili věnec u sochy svatého Václava, na Staroměstské radnici převzali symbolický klíč od hlavního města, prohlédli si Smetanovu síň v Obecním domě, prošli se po Kampě a Karlově mostě. Pražským hradem je provedl sám prezident s první dámou. Všude, kde se objevili, byli srdečně vítáni a pozdravováni. Několik členů císařské rodiny jsme mohli přivítat již dříve. V únoru 1932 navštívil neoficiálně ČSR bratr císaře Šówa (Hirohita) princ Takamacu s manželkou. V poválečné historii prvním členem císařské rodiny, který navštívil tehdejší ČSSR, byl v dubnu 1985 nynější korunní princ Naruhito. A do samostatné České republiky přijela v říjnu 1996 princezna Sajako, která o 4 roky později, také v říjnu, navštívila Slovenskou republiku.

Titul tennó (天皇 = vládce nebes) přijali japonští vládci poprvé v 6. nebo 7. století (v tom se názory odborníků liší) a od těch dob jej používají všichni japonští panovníci. Nelze jej použít pro označení císařů nebo jiných monarchů mimo Japonsko.

Japonská císařská instituce je nejstarší vládnoucí monarchií na světě. Existovala již na úsvitu japonských dějin zhruba v 5. stol.n.l. a od té doby pokračuje po mužské linii dodnes, i když z historie známe několik císařoven.

JEHO VELIČENSTVO CÍSAŘ AKIHITO

7. ledna 1989, po úmrtí císaře Hirohita (posmrtně zvaného císař Šówa), nastoupilo na trůn Jeho Veličenstvo císař Akihito jako 125. císař Japonska. Slavnostní obřad dosazení panovníka na trůn se konal v císařském paláci 12. listopadu 1990. Obřadu se zúčastnili zástupci ze 158 zemí světa, včetně panovníků, hlav států a dvou mezinárodních organizací.

V japonské ústavě stojí, že císař je „symbolem státu a jednoty lidu“ a jeho pozice se odvozuje od „vůle lidu, kte-

rému přísluší svrchovaná moc“.

Císař Akihito se narodil v Tokiu 23. prosince 1933 jako první syn císaře Šówy a císařovny Nagako. Měl pět sester a mladšího bratra.

Jeho Veličenstvo získalo základní a střední vzdělání v Gakušúin, tehdejší škole Ministerstva císařského dvora, která se později stala soukromou institucí. Během docházky na základní školu se musel se svými spolužáky na čas odstěhovat z Tokia kvůli válce. Na konci války, v roce 1945, pobýval v horách Nikkó.

V roce 1952 vstoupil na Fakultu politických věd a ekonomie univerzity Gakušúin. Ve stejném roce se konal obřad při příležitosti jeho dosazení plnoletosti a slavnostního udělení titulu korunní princ, načež začal vykonávat oficiální povinnosti vyplývající z jeho postavení. Následu-

jící rok odjel na svou první zahraniční návštěvu, aby se zúčastnil korunovace anglické královny Alžběty II., a podnikl rovněž mnoho cest po Severní Americe a Evropě. Svá studia dokončil jako vynikající student v roce 1956.

Kromě formálního vzdělání se císaři Akihito dostalo zvláštního školení v nejrůznějších oblastech vědy, jako například japonské dějiny a ústavní právo.

10. dubna 1959 se korunní princ Akihito oženil se slečnou Mičiko Šoda,

Archiv Kanceláře prezidenta České republiky

Archiv Kanceláře prezidenta České republiky

dcerou renomovaného obchodníka. Celý národ byl unesen tradičním svačebním obřadem a následným přenášeherným procesím s kočárem a koňským spřežením. Byl to jeden z nejšťastnějších dnů v dějinách poválečného Japonska.

Korunní princ Akihito, oddaně podporovaný korunní princeznou Mičiko, se zhostil svých oficiálních povinností s novým elánem. Věrně dodržoval po léta ctěnou císařskou tradici a zároveň se věnoval novým oblastem aktivit, které příslušely roli korunního prince moderní doby.

Za jeho silné podpory byly v roce 1965 zahájeny Národní sportovní hry pro tělesně postižené, které přinesly postiženým nové příležitosti, jak zaujmout roli plnohodnotných občanů společnosti. Za asistence korunního prince bylo založeno udělování výroční ceny za vynikající práci v oblasti péče o handicapované děti. Korunní princ s korunní princeznou se setkali se všemi japonskými dobrovolníky účastnicími se projektů v rámci světové spolupráce před jejich odjezdem do rozvojových zemí a sledovali poté jejich práci s velkým zájmem. Byla vytvořena Nadace korunního prince pro studentskou výměnu mezi Japonskem a Havají, kde žije velké množství japonských emigrantů.

Korunní princ a korunní princezna společně navštívili 37 zemí ve všech oblastech světa, většinou jménem tehdejšího císaře a císařovny. Ve všech zemích, které navštívili, byli srdečně vítáni a lidé přicházeli ocenit jejich skromné a upřímné povahy.

Archiv Kanceláře prezidenta České republiky

CÍSAŘ MÁ NYNÍ SYMBOLICKOU A SJEDNOCUJÍCÍ ROLI CÍSAŘ NEVLÁDNE A NEPANUJE

Ústava z roku 1947 napsaná Američany po porážce Japonska v II. světové válce označuje císaře jako „symbol státu a jednoty lidu“ – ne jako hlavu státu nebo panovníka. Císař nemá žádnou faktickou moc.

Podle Ústavy Meidži, vyhlášené v roce 1890, císař Japonsku vládl. Měl právo suverenity a byl vrchním velitelem armády a námořnictva. Před a během II. světové války nařídila vláda lidem považovat císaře za žijícího boha.

Podle současné ústavy vykonává role ústavou vymezené se souhlasem kabinetu. Tak např. jmenuje ministerského předsedu a předsedu Nejvyššího soudu, navržené kabinetem. Také potvrzuje jmenování státních ministrů a dalších úředníků a přijímá zahraniční velvyslance. Mezi jeho povinnosti dále patří vyhlašovat zákony a smlouvy, svolávat parlament a udělovat vyznamenání.

Ačkoli ústava zakazuje využívat císařskou rodinu politicky, vyvíjí císař často neoficiální mezinárodní aktivitu ke zlepšení bilaterálních vztahů.

Zájmy Jejich Veličenstev zahrnují široké oblasti vědy a kultury. Zúčastňují se výročních předávání cen Japonské akademie a Japonské akademie umění. Často v císařském paláci přijímají učence a umělce, jakož i členy obou akademií a nositele Řádu kultury.

Po mnoho let provádí císař systematickou studii malých rybek gobi, které žijí ve sladkých, brakických, i mořských vodách. Jako člen Japonské ichtyologické společnosti publikoval v časopise této společnosti již 26 přednášek. Právě

za práci v této oblasti mu bylo v roce 1980 nabídnuto členství v londýnské Linnéově společnosti. Císař se živě zajímá o přírodu a její ochranu. Podporuje programy ochrany přírody a aktivně se zajímá o projekty zabývající se ochranou živočišných druhů žijících na pozemcích císařského paláce.

Jejich Veličenstva skládají básně *waka* (klasická forma poezie, kterou najdeme již v antologii Manjóšú z 8. století), což je v císařské rodině starověká tradice. Již jako korunní princ a princezna vydali sbírku svých básní. Každým rokem pořádá císař v paláci předčítání poezie u příležitosti oslavy Nového roku. Při tom se tradičním způsobem recituje 10 básní *waka* z asi 20.000 básní, které císař dostane od obyčejných lidí. Při této příležitosti se recitují samozřejmě také básně Jejich Veličenstev a ostatních členů císařské rodiny.

Každý rok císař Akihito, tak jako císař Šówa, osobně sází a sklízí rýži, tradiční japonskou plodinu, na rýžovém poli na pozemcích císařského paláce. Císařovna chová housenky bource morušového v hedvábnickém centru císařského paláce a sama je krmí lístky moruše po vzoru císařovny Eišo, choti císařova prapraděčka. Takto vyprodukované hedvábní se užívá k opravám starých textilií historické hodnoty, které císařská rodina uchovává v pokladnici Šósóin v Naře.

V určitých dnech v roce, které stanovuje tradice, vzdávají Jejich Veličenstva hold císařským předkům v palácové svatyni a modlí se za štěstí a blahobyt japonského lidu a celého světa.

JEJÍ VELIČENSTVO CÍSAŘOVNA MIČIKO

JEJÍ VELIČENSTVO CÍSAŘOVNA MIČIKO

Císařovna Mičiko, nejstarší dcera Hidesaburóa Šody, bývalého prezidenta mlynářské společnosti, se narodila v Tokiu 20. října 1934. Šodovi jsou vzdělaná rodina, ze které pocházejí dva držitelé Řádu za zásluhy v kultuře, nejvyšší akademické pocty propůjčované císařem vynikajícím učencům.

Císařovna Mičiko navštěvovala základní školu Futaba a církevní střední a vysokou školu. V r. 1953 vstoupila na církevní univerzitu Sacred Heart, kde studovala anglickou literaturu a cizí jazyky. Při slavnostní promoci pronesla za svoji třídu řeč na rozloučenou.

Za korunního prince Akihita se provdala 10. dubna 1959. Úřad císařského dvora vedený předsedou vlády a složený

ze zástupců císařské rodiny, mluvčích obou sněmoven japonského parlamentu, zástupce Nejvyššího soudu a dalších, vyslovil svůj jednoznačný souhlas se sňatkem, který byl vřele přivítán celým národem.

Po sňatku doprovázela korunní princezna Mičiko korunního prince při návštěvách v cizích zemích, stála po jeho boku, když přijímal hosty, účastnila se mezinárodních akcí a tak přispívala k rozvoji mezinárodního přátelství. Byla přítomna při nejrůznějších slavnostních příležitostech v celém Japonsku. Díky setkáním

s významnými osobnostmi různých sfér pochopila do hloubky různé problémy.

Císařovnou byla korunována 12. listopadu 1990. Miluje hudbu. Sama hraje na klavír a na harfu a při domácích koncertech ráda doprovází císaře hrajícího na cello a korunního prince s houslemi nebo violou. Velmi se zajímá o umění, zvláště pak o japonskou klasickou literaturu. Císařovna se věnuje také dětské literatuře. V r. 1991 napsala *Hadžimete no jamanobori* – půvabnou obrázkovou knížku, která vyšla v r. 1999 česky pod

názvem *Poprvé v horách*, s ilustracemi Wako Takedy. V r. 1992 vyšla v Japonsku a USA dvojjazyčná sbírka básní od Mičio Mada, které vybrala a přeložila do angličtiny císařovna, pod názvem *Dóbucutači* (The Animals). Za tyto básně udělila IBBY (International Board on Books for Young People) v r. 1994 Mičio Madovi Cenu Hanse Christiana Andersena. Na požádání IBBY přednesla císařovna na 26. kongresu v Novém Dillí v r. 1998 hlavní příspěvek, který vyšel dvojjazyčně česky a japonsky s názvem „Mosty k lidským srdcím. Vzpomínky na dětskou četbu“.

Císařovna také ráda vyšívá, plete a dělá ostatní ruční práce. Miluje květiny a ve své rezidenci se stará o květiny a keře, které dostala z celého Japonska i z ciziny.

Císař a císařovna mají tři děti. Císařovna i přesto, že má mnoho oficiálních povinností, vychovávala své děti sama s láskyplnou péčí. Se svou rodinou se snaží trávit co nejvíce času.

Skromná a v pozadí se císařovna vždy snažila vykonávat své oficiální povinnosti s láskou a radostí, a to jí získalo lásku a úctu národa.

JEJICH CÍSAŘSKÉ VÝSOSTI KORUNNÍ PRINC NARUHITO A KORUNNÍ PRINCEZNA MASAKO

KORUNNÍ PRINC NARUHITO

se narodil 23. února 1960 v Tokiu jako nejstarší syn císaře Akihita a císařovny Mičiko. Po dovršení své plnoletosti v r. 1980 se začal zúčastňovat oficiálních povinností a obřadů.

V roce 1982 ukončil princ Naruhito studium historie na filozofické fakultě univerzity Gakušūin a v červnu 1983 vstoupil na Mertonovu kolej Oxfordské univerzity, kde studoval hospodářské dějiny. Jeho výzkum, zaměřený na Anglii 18. století byl publikován v

Oxford University Press.

Při svém návratu z Oxfordu do vlasti přijel princ v dubnu 1985 na soukromou návštěvu i do Československa. Vedl ho dvojí zájem: v souvislosti s jeho studiem obchodních cest ve středověku chtěl poznat zemi, kde se tehdy tyto cesty křižovaly. Druhým důvodem byla hudba. Univerzitní profesor Josef Polišenský pro prince připravil soukromou přednášku o obchodních dějinách Labe a provedl ho knihovnou Josefa Dobrovského v Kinského paláci v Praze. Princ ještě navštívil Karlovu univerzitu, rukopisné oddělení Univerzitní knihovny, Památník národního písemnictví, Bertramku, Dvořákovu a Smetanovo muzeum i hroby významných českých hudebníků na vyšehradském hřbitově. Prohlédl si také sklepy z doby Karla IV. v Mělníku, byl v Táboře, Českých Budějovicích, Českém Krumlově i na Konopišti. Jeho velkou pozornost vzbudil rodný dům Antonína Dvořáka v Nelahozevsi i Muzeum hudebních nástrojů na Malé Straně. Princ udivoval svými znalostmi nejen děl tradičních českých skladatelů Smetany a

Dvořáka, ale znal i Jana Kubelíka, Leoše Janáčka, Otakara Ostrčila i Petra Ebena a Vítězslava Nováka. Stejně překvapivá byla jeho znalost i našich současných umělců, členů našich předních komorních souborů. Sám princ velmi dobře hraje na housle a violu a proto si zahrál na soukromém koncertě violový part s naším Talichovým kvartetem.

Po návratu do Japonska pokračoval princ ve studiu na univerzitě Gakušūin, kde v roce 1988 získal akademický titul „Master of Arts“. V červenci 1989 dostal čestné stipendium na Oxfordskou univerzitu, kde v roce 1991 získal titul doktora občanského práva.

Do úřadu korunního prince byl slavnostně uveden v únoru 1991. 9. června 1993 se oženil a spolu s korunní princeznou Masako se zúčastňuje mnoha akcí a slavností v Japonsku i cest dobré vůle do různých zemí světa.

Korunní princ Naruhito kromě hudby rád hraje tenis, miluje také hory a je členem Klubu japonských alpinistů.

KORUNNÍ PRINCEZNA MASAKO se narodila 9. prosince 1963 v Tokiu jako nejstarší dcera pana Hisašiho Owady, diplomata a náměstka ministra zahraničních věcí Japonska, a jeho choti Jumiko. Je pravou internacionalistkou. V roce 1966 chodila do mateřské školy v Moskvě, do základní školy začala chodit v Riverdale, New York. V r. 1969 se vrátila do Japonska, kde základní školu dokončila na Denenčófu Futaba. Tam absolvovala také nižší i vyšší střední školu. Po návratu do Spojených států vstoupila na Belmontovu vysokou školu a po jejím ukončení byla zapsána v roce 1981 na Harvardskou univerzitu, kterou ukončila v r. 1986. Poté ještě studovala na právnické fakultě Tokijské univerzity a po složení obtížných zkoušek do diplo-

matických služeb začala pracovat na ministerstvu zahraničních věcí. V roce 1990 obhájila titul doktora filozofie mezinárodních vztahů na Oxfordské univerzitě. Poté se vrátila do Tokia, kde úspěšně zahájila svou diplomatickou

kariéru, na niž v lednu 1993 kvůli rozhodnutí o sňatku rezignovala.

Korunní princezna Masako má velmi ráda hudbu, horské túry, lyžování a tenis. Hovoří plynule anglicky, německy a francouzsky.

Korunní princ a princezna mají zatím jedinou dceru. Princezna Aiko (Ta, která miluje ostatní) se narodila 1. prosince 2001. Má titul Toši no mija (Ta, která respektuje ostatní).

JEJICH CÍSAŘSKÉ VÝSOSTI PRINC A PRINCEZNA AKIŠINO

PRINC AKIŠINO

se narodil jako druhý syn císaře 30. listopadu 1965. V březnu 1988 dokončil studia na právnické fakultě univerzity Gakušūin. Vždy se ale hluboce zajímal o přírodu. Například v červnu 1986 byl jmenován prezidentem Ornitologického institutu v Jamašinu, v květnu 1988 prezidentem Japonské asociace zoologických zahrad a akvárií. Od října téhož roku studoval postgraduálně zoologii na St. John's College v Oxfordu. V r. 1996 získal doktorát na Graduate University for Advanced Studies. Zajímá se o drů-

bežárství, zahradnictví a etnoichtyologii. Ve své závěrečné práci vysvětloval původ domestikované drůbeže a model jejího rozšíření.

Od konce listopadu 1985, kdy se konal v Císařském paláci dvorský obřad jeho zplnoletnění, převzal různé císařské funkce a je přítomen na nejrůznějších akcích a událostech po celém Japonsku. V červnu 1990 se oženil.

PRINCEZNA AKIŠINO,

dříve Kiko Kawašima, se narodila 11. září 1966 v Šizuoe jako jediná dcera

Tacuhika a Kazujo Kawašimových. Vystudovala psychologii na univerzitě Gakušūin. Velice se zajímá o etnickou hudbu, tance a hudební nástroje.

Mají dvě dcery. Princezna Mako se narodila 23. října 1991 a princezna Kako 29. prosince 1994.

JEJÍ CÍSAŘSKÁ VÝSOST PRINCEZNA SAJAKO

PRINCEZNA SAJAKO

Nejmladší ze tří dětí a zároveň jediná dcera současného císaře Akihita a císařovny Mičiko, princezna Sajako, se narodila 18. dubna 1969 v Tokiu a má titul Nori no Mija (princezna Nori).

V březnu roku 1992 ukončila svá studia na oddělení japonské literatury filozofické fakulty univerzity Gakušúin.

Pole zájmů princezny Sajako je nesmírně široké. Zajímá se o přírodu – její doménou je ornitologie, jejímž výzkumu se věnuje v Jamašinském institutu v prefektuře Čiba.

Dalším neméně důležitým zájmem

princezny Sajako je výchova speciálních vodících psů pro nevidomé. Ani tělesné postižení či opuštění lidé nezůstávají stranou její pozornosti.

Princezniny hluboké znalosti hudby jsou podloženy i její vlastní zkušeností, kdy se učila hrát na flétnu, a zájem o tradiční japonský tanec měli možnost ocenit potleskem i diváci Národního divadla, kde již několikrát vystoupila.

V programu princezny Sajako samozřejmě nechybí ani oficiální či přátelské návštěvy zemí celého světa. Princezna doprovázela císaře a císařovnu při jejich návštěvě Thajska a Indonésie, navštívila Francii, Německo, Bulharsko, Ameriku, Českou republiku, Slovensko a další země.

Při své přátelské návštěvě České republiky v říjnu roku 1996 byla princezna Sajako přijata prezidentem Havlem na Pražském hradě, setkala se s manželkami našich politických osobností, paní Klausovou, paní Dybovou a paní Dlouhou. V jejím nabitém programu samozřejmě

nechyběla ani procházka Prahou, návštěva Karlových Varů a tamní světznámé firmy Moser, koncert České filharmonie, návštěva pražské konzervatoře pro zrakově postižené na Maltézském náměstí, setkání s dětmi v SOS vesnička či v neposlední řadě setkání se studenty japanologie na půdě staroslavné Univerzity Karlovy v Praze.

Svou bezprostředností a laskavostí si tato krásná, vzdělaná a elegantní usměvavá moderní mladá dáma okamžitě získala srdce a hluboký obdiv všech, kteří měli tu čest se s ní, byť i jenom na okamžik, setkat.

PŘÍSNÁ DVORSKÁ ETIKETA A OBŘADY PROVÁZÍ ČLENY CÍSAŘSKÉ RODINY UŽ OD NAROZENÍ. PŘÍSNÁ PRAVIDLA PLATÍ TAKÉ PRO ODĚV VŠECH ZÚČASTNĚNÝCH.

Čakko no gi

Obřad pro prince při dosažení věku 5 let. /Odpovídá svátku *Šiči-go-san* (7-5-3) rozšířeném po celém Japonsku. Tehdy tři a sedmileté holčičky a pětiletí chlapci oblékají svá první kimona a spolu s rodiči navštěvují svatyně./

Korunní princ Akihito při obřadu *Čakko no gi* v prosinci 1938

Rittaiši no rei je obřad, kdy je princ formálně prohlášen za korunního prince. Princ Naruhito se stal korunním princem na své 31. narozeniny a vyjádřil své rozhodnutí akceptovat život a povinnosti korunního prince.

Snad nejdůležitější ze všech ceremonií je intronizace císaře. Sestává z mnoha obřadů, jejichž cílem je jednak informovat božské předky, např. bohyni *Amaterasu ómikami*, že nový císař dosedl na trůn, a také oznámit tuto skutečnost japonskému lidu i do ciziny.

御引直衣 OHIKINÓŠI

The Cultural Foundation for Promoting National Costume of Japan - THE TRADITIONS AND FORMALITIES OF THE IMPERIAL HOUSEHOLD AS VIEWED THROUGH THE COSTUME

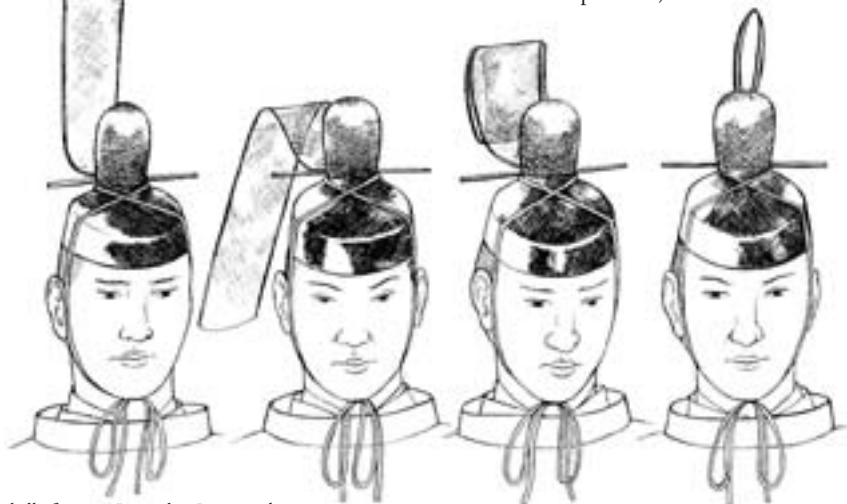
7. ledna 1989 zemřel císař Hirohito a téhož dne se stal císařem tehdejší korunní princ Akihito.

23. ledna se konal *Kidžicu hókoku no gi*, obřad oznamující datum uvedení císaře na trůn a *Daidžósai*, slavností provázejících dosazení na trůn a konajících se v Císařském paláci ve svatyni zasvěcené císařským předkům.

Opoledne téhož dne se pak konal obřad *Čokuši hakken no gi*, kdy je vyslán císařský emisář do Svatyně v Ise a do pěti mauzoleí (prvního a posledních císařů) oznámit datum intronizace a slavností *Daidžósai*. Císař má na sobě *ohikinóši*, což býval běžný šat císaře v dobách minulých, ale dnes se nosí pouze při tomto obřadu. Látkou používanou v zimě je bílý kepr s vystouplými vzory ibišku a v létě bleděmodrý se vzorem nazývaným *Miedasuki mon*, připomínající diagonální kostku. Patří k němu bílý *kosode*, rumělková *nagabakama*, rumělkové *hitoe* a bílé *učigi* lemované rumělkovou látkou. Na hlavě má čapku se vztyčenou ei – tu smí nosit jen císař. V ruce má obřadní destičku *šaku*.

Typy „korun“ kammuri (kóburi, kan)

1. rjúei no kan (se vztyčenou ei, vyhrazena císaři)
2. suiei no kan (se svěšenou ei, nosili civilní hodnostáři bunkan)
3. kenei no kan (se svinutou ei, byly různého tvaru, nosili vojenští hodnostáři bukan)
4. saiei no kan (s tenkou ei, byly různého druhu a tvaru, nosili dvořané od šestého hodnostního stupně níže)

Princezna Sajako při obřadu *Čakko no gi* ve své první hakamě (tradiční skládaná kalhotová sukně) v prosinci 1973

Kakan no gi je obřad při dosažení plnoletosti. Pro korunního prince se konal 23. února 1980. Korunní princ dostal od císaře čapku *Enbi no ei*, jejíž ei visí jako vlaštovčí ocas.

V. Winkelhöferová - Japonsko. Dějiny odívání

Hohei no gi je obřadné nabídnutí darů to svatyně v Ise a do pěti mauzoleí. Císařský vyslanec kráčí v čele dvou pomocníků a má na sobě *ikan-hitoe*, což je zjednodušená forma *sokutai*. Třetí pomocník vzadu je oděn do *hói hitoe* s *kakko* (rozdělenou sukní) místo *sašinuki*, které mají ti ostatní. Na hlavě má jednoduchou *kazaore eboši*, všichni ostatní mají *suiei no kan* se svěšenou *ei*.

Saiden tentei no gi, obřad, při kterém se vybere umístění rýžového pole, se konal 8. února 1989.

25. října proběhl *Šinkoku kjónó* – obětování čersvě sklizené rýže vypěstované na saiden.

12. listopadu 1989 dopoledne proběhl obřad *Kašikodokoro omae no gi*, kdy císař oznamuje své nastoupení na trůn svým císařským předkům. Na sobě má bílé *hó*, černou obřadní čapku bez odznaků a destičku *šaku* v ruce. Císařovna má bílé *džúnihitoe* a účes *osubera-kaši*.

Obřad *Kašikodokoro omae no gi*

12. listopadu 1990 odpoledne pak proběhl obřad *Sokuirei seiden no gi*, kdy císař vyhlásí své dosazení na trůn japonskému lidu i ostatnímu světu v *Macu no ma* (Borovicovém sále) v Císařském paláci.

Na sobě má oděv *sokutai* nazývaný *Korozen no gohó*, který smí používat jen císař. *Korozen* je hnědá barva, v níž je obsažena i žlutočervená. *Hó* je z keprové látky s vystouplým vzorem paulovnie, bambusu, Fénixe a bájného zvířete Kirin.

衣冠單 IKAN-HITOE

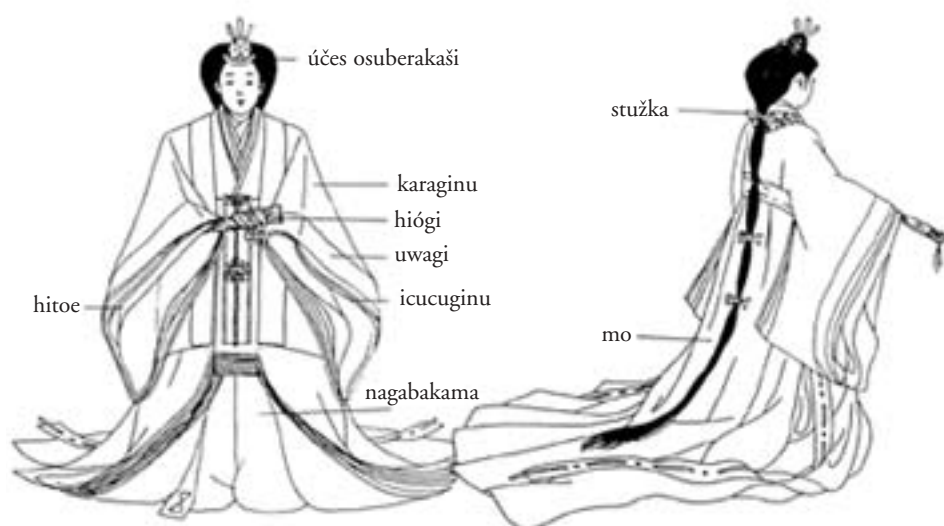

The Cultural Foundation for Promoting National Costume of Japan - THE TRADITIONS AND FORMALITIES OF THE IMPERIAL HOUSEHOLD AS VIEWED THROUGH THE COSTUME

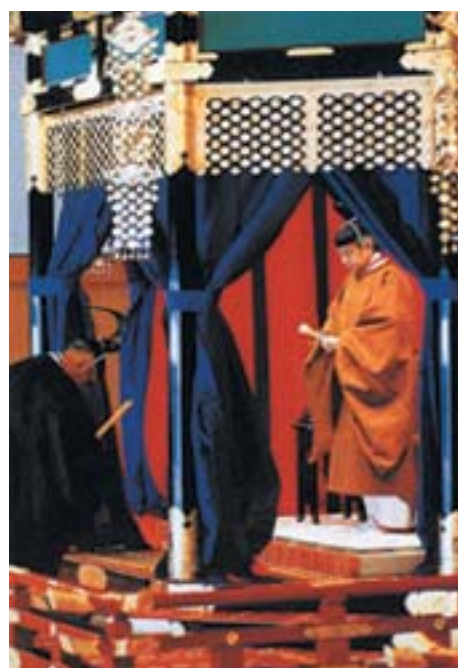

Císař Akihito při obřadu *Sokuirei seiden no gi*

十二単 DŽÚNIHITOE

The Cultural Foundation for Promoting National Costume of Japan - THE TRADITIONS AND FORMALITIES OF THE IMPERIAL HOUSEHOLD AS VIEWED THROUGH THE COSTUME

Obřad Sokuirei seiden no gi

Císařovna Mičiko při obřadu Sokuirei seiden no gi

Císařovna je oblečena do *džúnihitoe kurenai no nioi* (rudé vůně). Její *džúnihitoe* sestává z bílého *kosode* (malý rukáv), rumělkové *nagabakama* a *icucuginu* (pět rouch sladěných do téhož odstínu) v barvě *Kurenai na nioi*, tj. několik odstínů červené barvy, a dvojité tkaného bílého *uwagi* se vzorem březových listů. *Uwagi* je lemováno žlutozeleně. Kombinace bílé a žlutozelené se nazývá *širagiku no kasane*, tj. barevné stupňování bílé chryzantémy. Přes *uwagi* má císařovna *karagoromo*. To je kabátek z dvojité tkané látky s purpurovým vzorem ibišku, borovice a jeřába ve vzdušné vlně. *Karagoromo* je lemováno purpurově a tato barevná kombinace se nazývá *kiku* (chryzantéma) *kasane*, vyvolávající podzimní náladu. Na sobě má ještě bílou *mo* a v ruce drží cypřišový vějíř. Vlasy má ve stylu *osuberakaši*.

Po *Sokuirei seiden no gi* následuje *Šukuga onrecu no gi* (průvod), *Kjóén no gi* (banket). Ten trval až do 15. listopadu. Na něm byl předveden dvorský tanec *taiheiraku*.

14. a 15. listopadu (*Ise džingú gošin-ecu no gi*) navštívili jejich veličenstva a ostatní členové císařské rodiny Svatyni v Ise.

Daidžósai je obřad, který se koná v každé éře pouze jedinkrát. Při něm císař vzdává díky svým císařským předkům, bohyni Amaterasu a ostatním božstvům

文官束帯 BUNKAN SOKUTAI

The Cultural Foundation for Promoting National Costume of Japan - THE TRADITIONS AND FORMALITIES OF THE IMPERIAL HOUSEHOLD AS VIEWED THROUGH THE COSTUME

na nebi a zemi a prosí je o mír pro celý národ a o bohatou sklizeň.

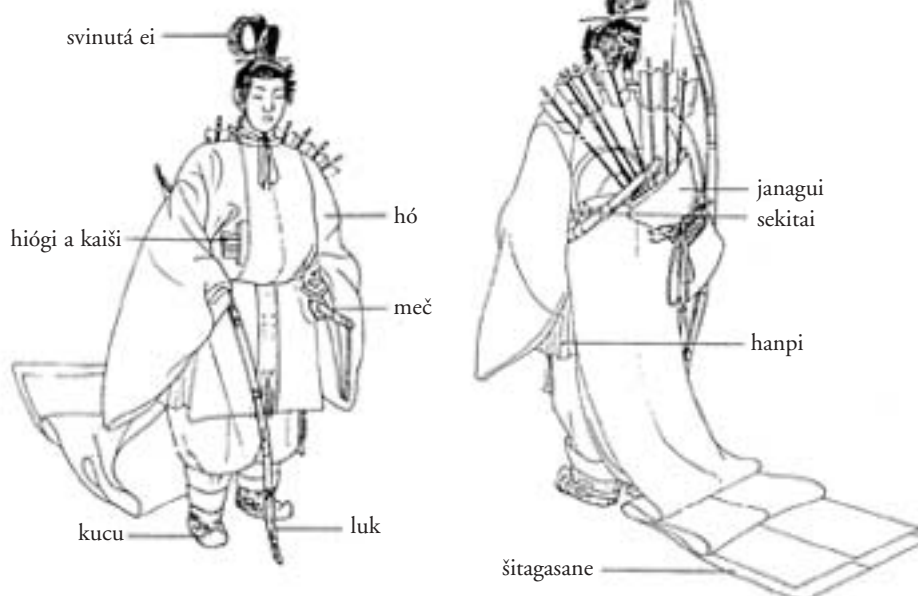
Nejen císař, ale i ostatní členové císařského dvora mají předepsaný formální oděv.

Bunkan sokutai nosí členové císařské rodiny a dvorní úředníci při obřadech. Na sobě mají *kosode*, *óguči no hakama*, *akome*, *uwabakama* (z bílého kepru s vystouplým vzorem krup a lemované rudým hedvábím) a *šitózu* (ponožky bez odděleného palce). Jejich boty se nazývají *asagucu* (mělké

boty). Mají *šitágasane*, ornamentální meč, obřadní destičku *šaku* v ruce a papír *kaiši* a vějíř v západní. Čapka má svěšenou *ei*.

武官束帯 BUKAN SOKUTAI

The Cultural Foundation for Promoting National Costume of Japan - THE TRADITIONS AND FORMALITIES OF THE IMPERIAL HOUSEHOLD AS VIEWED THROUGH THE COSTUME

Bunkan sokutai byl formální oděv pro vojenské hodnostáře. Svrchní plášť se nazývá *kettekino hó* a vyznačuje se tím, že jeho postranní švy jsou až dolů nesešity. V zimě byly z kepru lemovaného hedvábím a v létě byly ze *ša*, hedvábného tylu. Jeho součástí bylo *kosode*, *óguči no hakama*, *hitoe*, *uwabakama*, *šitágasane*, *hanpi* (vesta, která sice neměla rukávy, ale její ramena spadala dolů až do poloviny paže; mívala výstřih ve tvaru V, u dolního lemu byla našitá kratička skládaná sukénka) a *hó*. Na nohou mívali šlechtici *šitózu* (ponožky) a *kucu* (boty). Nosili těž kožený opasek *sekítai* a meč s visícím střapcem, toulec nazývaný *janagui* a v pravé ruce drželi luk. V západní měli zasunut *kaiši* a *hiógi*. Čapka měla svinutou *ei*.

TRADICE A FORMALITY CÍSAŘSKÉHO DVORA VIDĚNÉ PROSTŘEDNICTVÍM ODĚVU

Od změny jména éry z Šówa na Heisei v roce 1989 oslavil císařský dvůr několik radostných událostí. Nejdůležitější událostí byl obřad uvedení císaře na trůn a *Daidžósai* (oslavy dosazení na trůn) ve druhém roce Heisei. Dalšími pak byly svatební obřad prince Akišino v témže roce, obřad uvedení korunního prince do funkce ve třetím roce a svatební obřad korunního prince v pátém roce Heisei.

Všechny tyto obřady se slavily tradičními způsoby. Lidé mohli spatřit krásu nádherných rouch, zvláště pak *sokutai* a *džúnihitoe* (dvanáctivrstvé roucha), a připomenout si starý císařský dvůr období Heian (794 - 1185).

Pro Japonce je velkým potěšením moci shlédnout krásu těchto kimon při ceremoniích vedených stejným způsobem po celá staletí. Přesné napodobení je vlastně pokusem císařského dvora zachovat tyto obřady i pro budoucí generace. Těšit z těchto rituálů a tradičních oděvů se můžete znovu a znovu prostřednictvím televize a nejrozličnějších časopisů.

Obřad intronizace a *Daidžósai* patří mezi obřady, které lze slavit pouze jednou v každém období. Obřady zahajuje *Kidžicu hókoku no gi* (rituál, při kterém se formálně oznamuje datum intronizace a obřadu *Daidžósai* císařským

Svatební obřad prince a princezny Akišino (červen 1990)

předkům pochovaným v císařském paláci) a ukončuje je *Mikagura no gi* (dvorní hudba a tanec věnovaný císařským předkům). Všechny obřady a roucha k těmto příležitostem mají hluboký význam. Objasnění jejich významu je vlastně klíčem k objasnění historie japonské kultury.

Při tak důležitých obřadech jako je dosazení na trůn, dosažení určitého věku korunního prince nebo svatba u císařského dvora, oblékají muži jako formální oděv většinou *sokutai* a ženy *džúnihitoe*. Tyto oděvy jsou naprosto stejné jako ty, které nosila dvorní šlechta při formálních obřadech v období Heian. Součástí *sokutai* bylo svrchní roucho *hóeki no hó*. Rukávy svrchního roucha byly velice rozměrné, visely dolů podél celé postavy a tvořily od ramen mohutné čtverce tkaniny, do nichž se skrývaly i ruce. Pod *hó*, které mělo kulatý, poněkud odstávající límeček, se oblékalo *kosode*, spodní šat s rukávy u zápěstí částečně sešitými a spodní roucho *šitagasane* s dlouhou vlečkou. Pod *šitagasane* se nosilo *akome* s rukávy a přímo na těle měli muži oblečeno jednoduché, nepodšívkované *hitoe*. Pod svrchním oděvem se nosila ještě *óguči no hakama* (spodní kalhoty) a *uwabakama* (svrchní kalhoty). Na hlavě se nosila tuhá lakovaná obřadní čapka *kanmuri*. U pasu byl zavěšen meč *tači*, v ruce drželi obřadní destičku *šaku*. Oděv *sokutai* bývá doplněn ještě skládacím obřadním vějířem *hiógi* z tence štípaného cypřiše a svazkem jemného papíru *tatō*, který se zasunuje do záňadří.

Džúnihitoe se skládá z *kosode*, (dlou-

hého kimona, jehož rukávy byly u zápěstí částečně sešité a vytvářely tak něco jako kapsu), přes něj se oblékaly kalhoty *nagabakama* (u neprovdaných fialové barvy) a pak *hitoe*, které se stalo hlavní částí oděvu. Nosilo se v několika vrstvách, v době Heian třeba i ve dvaceti. Mimořádná péče a pozornost se věnovala efektu z barevných kombinací u okraje rukávů, u lemu roucha a u límečků. Od konce doby Heian se počet vrstev ustálil na pěti vrstvách a

tento styl oděvu se začal nazývat *icucuginu*. Vrstvy jsou laděné do téhož barevného odstínu, přičemž nejspodnější vrstva je nejsvětlejší. *Učiginu* byl šat zhotovovaný z látky, jež byla tloukem vytloukána do vysokého lesku a oblékal se pod *uwagi*, tj. nejsvrchnější šat. Součástí je i bohatě skládaná „polosukně“ *mo* přivazovaná do pasu a zakrývající pouze zadní část těla, a *karaginu* (volně střižený kabátek oblékaný přes oděv, který nabyl důležitosti jako symbol formálního, ceremoniálního úboru.

K *džúnihitoe* se nosí účes nazývaný *osuberakaši*. Jsou to dlouhé rozpuštěné vlasy, vzadu ozdobně svázané papírovými stužkami. Zdobí se ještě tzv. *saiši*, *kuši* a *kanzaši*. Nesmí chybět *hiógi* (cypřišový vějíř) v ruce a nezbytný papír *tatō* vložený v záňadří.

Studie dějin japonských oděvů odha-

luje, jakou nesmírnou citlivostí byli obdařeni lidé v období Heian. Jejich smysl pro barvu dosáhl své jedinečné vyzrállosti v pozdním období Heian, kdy *sokutai* a *džúnihitoe* vznikly. Zvláštní smysl pro krásu lze pozorovat v *kasane no irome* (sladění dvou různobarevných látek použitých na *učigi*, svrchní šat, který se nosil v několika vrstvách) a v *oriuro* (nádherná látka vytvořená tkaním různobarevných nití). Smysl pro krásu a sladění barev v *irome* je opravdu jedinečné. Ovlivnilo i vývoj technik barvení, tkaní a vyšívání. Dalo rovněž vzniknout technikám, které umožnily jejich přenesení na mnoho částí kimona, a to do takové míry, že vznikl nový způsob odívání zvaný *emondo*.

Kultura kimona dosáhla své nejvyšší úrovně vytríbenosti právě v období Heian, kdy veškeré části kimona byly umělecky a barevně celkově sladěny. Důkazem jejich vytríbeného vkusu je i to, jakým způsobem dokázali vyjádřit svou lásku k přírodě a střídání čtyř ročních období.

A skutečně také kulturu japonského kimona, které má svůj původ v *džúnihitoe* z Heianského císařského dvora, založili Japonci, kteří obdivovali tradici a velice si jí vážili. Kultura kimona je vpravdě ztělesněním vnímání lidí a jejich citlivosti ke svému okolí v kombinaci se smyslem pro krásu, která je Japoncům tolik vlastní.

Svatba korunního prince a princezny (červen 1993)

Vydává: Japonské informační a kulturní centrum, Praha 1, Hellichova 1

Otevřeno pondělí – pátek, 10:00 – 12:00; 14:00 – 16:00

tel.: 02/5753 3546

web: www.cz.emb-japan.go.jp

GENEALOGIE CÍSAŘSKÉ RODINY

